

YETKİ

- ▼ Genel yetkili mahkeme, davalı gerçek veya tüzel kişinin davanın açıldığı tarihteki yerleşim yeri mahkemesidir.
- ▼ Türkiye’de yerleşim yeri bulunmayanlar hakkında genel yetkili mahkeme, davalının Türkiye’deki **mutad** meskenini bulunduğu yer mahkemesidir.
- ▼ Sözleşmeden doğan davalar, sözleşmenin ifa edileceği yer mahkemesinde de açılabilir.
- ▼ Miras sebebiyle istihkaka ilişkin davalar ölen kişinin son yerleşim yerinde dava edilir
- ▼ Terekele bulunan bir mal hakkında açılmak istenen istihkak davası, terekenin yazımı ve tespiti zamanında mal nerede bulunuyorsa, orada da açılabilir.
- ▼ Mirasçılık belgesinin iptali ve yeni mirasçılık belgesi verilmesine ilişkin davalarda, mirasçılardan her birinin oturduğu yer mahkemesi de yetkilidir.
- ▼ Tasınmaz üzerindeki aynı hakka ilişkin veya aynı hak sahipliğinde değişikliğe yol açabilecek davalar ile tasınmazın zilyetliğine yahut alkoyma hakkına ilişkin davalarda, tasınmazın bulunduğu yer mahkemesi kesin yetkilidir.
- ▼ İrtifak haklarına ilişkin davalar, üzerinde irtifak hakkı kurulan tasınmazın bulunduğu yer mahkemesinde açılır.
- ▼ Birden fazla tasınmaza ilişkinse, tasınmazlardan birinin bulunduğu yerde, diğerleri hakkında da açılabilir.
- ▼ Kesin yetkinin söz konusu olmadığı hallerde, asıl davaya bakan mahkeme, karşı davaya bakmaya da yetkilidir.

- ▼ Can sigortalarında, sigorta ettirenin, sigortalının veya lehtarın leh veya aleyhine açılacak davalarda onların yerleşim yeri mahkemesi kesin yetkilidir.
- ▼ Tacirler veya kamu tüzel kişileri, aralarında doğmuş veya doğabilecek bir uyumsuzluk hakkında, bir veya birden fazla mahkemeyi sözleşmeyle yetkili kılabilirler. Ve yetkili olan mahkemeyi olumsuz yetki sözleşmesi ile yetkisiz hale getirebilirler.
- ▼ Yetki sözleşmesinin geçerli olabilmesi için yazılı olarak yapılması, uyumsuzluğun kaynağı olduğu hukuki ilişkinin belirli veya belirlenebilir olması ve yetkili kılınan mahkeme veya mahkemelerin gösterilmesi şarttır.
- ▼ Yetkinin kesin olduğu davalarda, mahkeme yetkili olup olmadığını, davanın sonuna kadar kendiliğinden araştırmak zorundadır; taraflar da mahkemenin yetkisiz olduğunu her zaman ileri sürülebilir.
- ▼ Yetkinin kesin olmadığı davalarda, yetki itirazının, cevap dilekçesinde ileri sürülmesi gerekir.
- ▼ Görevsizlik veya yetkisizlik kararı verilmesi halinde, taraflardan birinin, bu karar verildiği anda kesin ise tebliğ tarihinden, süresi içinde kanun yoluna başvurulmayarak kesinleşmiş ise kararın kesinleştiği tarihten, kanun yoluna başvurulmuşsa bu başvurunun reddi kararının tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde kararı veren mahkeme başvurarak, dava dosyasının görevli ya da yetkili mahkemeye gönderilmesini talep etmesi gerekir. Aksi takdirde, **dava açılmamış sayılır; görevsizlik ve**

yetkisizlik kararı veren mahkemece bu

konuda resen karar verilir.

- ▼ Yetkili mahkemenin bir davaya bakmasına herhangi bir engel bulunduğu yahut iki mahkeme arasında yargı çevrelerinin sınırlarının belirlenmesinde tereddüt ortaya çıktığı takdirde, yetkili mahkemenin tayininde, ilk derece mahkemeleri için BAM, bölge adliye mahkemeleri için YARGITAY’a başvurulur.
- ▼ Bölge adliye mahkemesince veya yargıtayca verilen yargı yeri belirlenmesi ile kanun yolu incelenmesi sonucunda kesinleşen göreve veya yetkiye ilişkin kararlar, davaya ondan sonra bakacak mahkemeyi bağlar.

YARGILAMAYA HAKİM OLAN İLKELER

- ♣ Tasarruf ilkesi
- ♣ Taraflarca getirilme ilkesi
- ♣ Taleple bağlılık ilkesi
- ♣ Hukuki dinlenilme hakkı
- ♣ Aleniyet ilkesi
- ♣ Dürüst davranma ve doğruyu söyleme yükümlülüğü
- ♣ Usul ekonomisi ilkesi
- ♣ Hakimin davayı aydınlatma ödevi
- ♣ Yargılamanın sevk ve idaresi
- ♣ Hukukun uygulanması

Aleniyet İlkesi

-Duruşmaların bir kısmının veya tamamının gizli olarak yapılmasına ancak genel ahlakın veya kamu güvenliğinin yahut yararlama ile ilgili kişilerin korunmasına değer üstün bir menfaatinin kesin olarak gerekli kıldığı hallerde ilgilinin talebi yahut resen mahkemece karar verilebilir.

HAKİMİN YASAKLILIĞI, REDDİ VE HUKUKİ SORUMLULUĞU

➤ HAKİMİN YASAKLILIĞI,

1. Kendisine ait olan veya doğrudan doğruya ya da dolayısıyla ilgili olduğu davada,
  2. Aralarında evlilik bağı kalksa bile eşinin davasında,
  3. Kendisi veya eşinin altsoy veya üstsoyunun davasında,
  4. Kendisi ile arasında evlatlık bağı bulunanın davasında, üçüncü derece de dahil olmak üzere kan veya kendisini oluşturan evlilik bağı kalksa dahi kayın hısımlığı bulunanların davasında
  5. Nişanlısının davasında
  6. İki taraftan birinin vekili vasisi kayyımı veya yasal danışmanı sıfatıyla hareket ettiği davada
- Yasaklama sebebinin doğduğu tarihten itibaren, o hakimin huzuru ile yapılan bütün işlemler, üst mahkemenin kararı ile iptal

olunabilir. **Hüküm ve kararlar ise herhalde iptal olunur.**

- Çekime kararının ilk derece mahkemesi hakimince verildiği hallerde, başvuru üzerine bölge adliye mahkemesinin vereceği karar kesindir.

Taraflar yazılı ve açık muvafakat verseler de yasaklı hakimin davaya bakması mümkün değildir. (eski humk' da bu durum mümkündür)

➤ HAKİMİN REDDİ

1. Davada, iki taraftan birine öğüt vermiş ya da yol göstermiş olması,
2. Davada, iki taraftan birine veya üçüncü kişiye kanunen gerekmediği halde görüşünü açıklamış olması
3. Davada, tanık veya bilirkişi olarak dinlenmiş veya hakim ya da hakem sıfatıyla hareket etmiş olması; uyuşmazlıkta arabuluculuk veya uzlaştırıcılık yapmış bulunması
4. Davanın, dördüncü derece de dahil yansoy hısımlarına it olmas
5. Davaya esasında, iki taraftan birisi ile davası veya aralarında bir düşmanlık bulunması.

- Hakimin reddi sebebinin bilen tarafın, ret talebini en geç ilk duruşmada ileri sürmesi gerekir. Taraf, ret sebebinin davaya bakıldığı sırada öğrenmiş ise en geç öğrenmeden sonraki ilk duruşmada, yeni bir işlem yapılmadan önce bu talebini hemen bildirmek zorundadır. Belirtilen sürede yapılmayan ret talebi dinlenmez.

- Hakimin reddi dilekçesi, reddi istenen hakimin mensup olduğu mahkemeye verilir.
- Ret talebi geri alınmaz.
- Hakimi reddeden taraf, dilekçesini karşı tarafa tebliğ ettirir, karşı taraf **bir hafta** içinde cevap verebilir. Yazı işleri müdürü bu dilekçeleri reddi istenen hakime verir. Hakim bir hafta içinde dosyayı inceler ve ret sebeplerinin kanun uygun olup olmadığı hakkındaki düşüncesini yazı ile bildirir.
- Hakimin reddi talebi, reddi istenen hakim katılmaksızın mensup olduğu mahkemece incelenir.

HAKİMİN REDDİ TALEBİNİN GERİ ÇEVİLMESİ

- Ret talebi süresinde yapılmamışsa
- Ret sebebi ve bu sebebe ilişkin olarak inandırıcı delil ve emare gösterilmemişse
- Ret talebinin davayı uzatmak amacıyla yapıldığı açıkça anlaşılıyorsa

Ret sebepleri hakkında yemin teklif olunamaz.

Gecikmesinde sakınca bulunan bulunan iş ve davalar ile daha önce hakkındaki ret talebi reddolunan hakimin aynı durum ve olaylara dayanarak yeniden reddedilmesi halinde hakimin davaya bakmasına engel oluşturmaz.

Esas hüküm bakımından istinaf yolu kapalı bulunan dava ve işlerde, hakimin reddi talebiyle ilgili mercii kararları kesindir.

Esas hüküm bakımından istinaf yolu açık bulunan dava ve işlerde ise ret talebi hakkındaki merci kararlarına karşı teffihim veya tebliği tarihinden itibaren **bir hafta** içinde istinaf yoluna başvurulabilir. Bu hüküm temyiz için de uygulanır.

Zabıt katibinin yasaklılığı ve reddi, göreve yaptığı mahkeme tarafından karar bağlanır. Bu konuda verilecek kararlar kesindir.

HAKİMİN HUKUKİ SORUMLULUĞU

- Kayırma veya taraf tutma veyahut taraflardan birine olan kin veya düşmanlık sebebiyle hukuka aykırı bir hüküm veya karar verilmiş olması,
- Sağlanan veya vaat edilen bir menfaat sebebiyle kanuna aykırı bir hüküm veya karar verilmiş olması,
- Farklı bir anlam yüklenemeyecek kadar açık ve kesin bir kanun hükmüne aykırı karar veya hüküm verilmiş olması (şüphe duyulması yeterli)
- Duruşma tutanağında mevcut olmayan bir sebebe dayanılarak hüküm verilmiş olması,
- Duruşma tutanakları ile hüküm veya kararların değiştirilmiş yahut tahrif edilmiş veya söylenmeyen bir sözün hüküm ya da karara etkili olacak şekilde söylenmiş gibi gösterilmiş ve buna dayanılarak hüküm verilmiş olması
- Hakın yerine getirilmesinden kaçınılmış olması

Devlet aleyhine açılan tazminat davası, ilk derece ve bölge adliye mahkemesi hakimlerin fiil ve kararlarından dolayı, Yargıtay ilgili hukuk dairesinde; Yargıtay başkan ve üyeleri ile kanunen onlarla aynı konumda olanların fiil ve kararlarından dolayı Yargıtay dördüncü hukuk dairesinde ilk derece mahkemesi sıfatıyla görülür.

TARAFLARIN EHLİYETLERİ

- ▽ **Taraf ehliyeti:** medeni haklardan yararlanma ehliyetine sahip olan, davada taraf ehliyetine de sahiptir.
- ▽ **Dava ehliyeti:** medeni hakları kullanma ehliyetine göre belirlenir.
- ▽ **Dava takip yetkisi:** Talep sonucu hakkında hüküm alabilme yetkisidir.
- ▽ **Temsil veya izin belgelerinin verilmesi:** süresi içinde belgelerin ibraz edilmemesi veya mahkemeye başvurulmaması halinde, dava açılmamış veya gerçekleştirilen işlemler yapılmamış sayılır.
- ▽ Taraflardan birinin ölümü halinde, mirasçılar mirası kabul veya reddetmemişse, bu hususta kanunla belirlenen süreler geçinceye kadar dava ertelenir. Bununla beraber hakim, geçikmesinde sakınca bulunan hallerde, **talep üzerine** davayı takip için kayyım atanmasına karar verir. (resen değil)
- ▽ Taraflardan birinin vesayet altına alınması veya kendisine yasal danışman atanması talebi mahkemece uygun bulunur ya da mahkemece gerekli görülürse, bu konuda kesin bir karar verilinceye kadar yargılama ertelenebilir.

DAVA ARKADAŞLIĞI

İHTİYARİ DAVA ARKADAŞLIĞI

- Davacılar veya davallılar arasında dava konusu olan hak veya borcun, elbirliği ile mülkiyet dışındaki bir sebeple ortak olması
  - Ortak bir işlemle hepsinin yararına bir hak doğmuş olması veya kendilerinin bu şekilde yükümlülük altına girmeleri
  - Davaların temelini oluşturan vakıaların ve hukuki sebeplerin aynı veya birbirine benzer olması
- İhtiyari dava arkadaşlığı; hem davalı hem davacı olabilir, tüm usul işlemlerini ayrı yaparlar, tek ortak nokta tahkikat aşamasıdır, birden fazla karar verilir. Davalar birbirinden bağımsızdır.

MECBURİ DAVA ARKADAŞLIĞI

- Mecburi dava arkadaşları, ancak birlikte dava açabilir veya aleyhlerine de birlikte dava açılabilir.
- Dava arkadaşları birlikte hareket etmek zorundadır. Ancak duruşmaya gelmiş olan dava arkadaşlarının yapmış oldukları usul işlemleri, usulüne uygun olarak davet edildiği halde duruşmaya gelmemiş olan dava arkadaşları bakımından da hüküm ifade eder.

Maddi mecburi dava arkadaşlığı

- *hem davacı
- *hem davalı
- *tek bir karar vardır
- *hukuki ilişkileri ortak

Şekli mecburi dava arkadaşlığı

- *Yalnızca davalı
- *Tek ortak aşama tahkikat
- *Davalı sayısı kadar karar vardır

- bir dava arkadaşları değerinin davasında tank olarak dönebilir.

DAVANIN İHBARI VE DAVAYA MÜDAHALE

- ▽ Tarafardan biri davayı kaybettiği takdirde, üçüncü kişiye veya üçüncü kişinin kendisine rücu edeceğini düşünüyorsa, **tahkikat sonuçlanıncaya kadar** davayı üçüncü kişiye karşı ihbar edebilir.
- ▽ İhbar yazılı şekilde yapılır.
- ▽ Davanın ihbarı sebebiyle yargılama bir başka güne bırakılmaz ve ihbarın tevalli etmiş gibi zorunlu olan durumlar dışında süre verilemez.
- ▽ Eski Humk'da temsilci olarak katılmasını da istenebiliyordu.

ASLI MÜDAHALE

- ▽ Bir yargılamanın konusu olan hak veya şey üzerinde kısmen ya da tamamen hak iddia eden üçüncü kişi, **hüküm verilinceye kadar** bu durumu ileri sürerek, yargılamanın taraflarına karşı aynı mahkemede dava açabilir.
- ▽ Davalar bağımsız olduğu için iki ayrı dava için ayrı ayrı karar verilir.

FERİ MÜDAHALE

- ▽ Üçüncü kişi davayı kazanmasında hukuki yararı bulunan taraf yanında ve ona yardımcı olmak amacıyla, **tahkikat sona erinceye kadar**, ferî müdahil olarak davada yer alabilir.
- ▽ Müdahale talebinin kabulü halinde müdahil davayı ancak bulunduğu noktadan itibaren takip edebilir. Müdahil, yanında katıldığı tarafın yararına olan iddia veya savunma vasıtalarını ileri sürer; onun işlem ve açıklamalarına aykırı olmayan her türlü usul işlemlerini yapabilir
- ▽ Mahkeme, katıldığı noktadan itibaren, taraflara bildirilen işlemleri müdahle de tebliğ eder.
- ▽ İstinaf aşamasında ancak yeniden yargılanma yapılırsa ferî müdahil olarak katılabilir, temyiz aşamasında ferî müdahil olarak katılamaz.

Cumhuriyet savcısının davada yer alması
Cumhuriyet savcısının yer aldığı dava ve işler üzerinde taraflar serbestçe tasarruf edemezler.

DAVAYA VEKALET

- ♥ Davaya vekalet, kanunda özel yetki verilmesini gerektiren hususlar saklı kalmak üzere, hüküm kesinleşinceye kadar, vekilin davanın takibi için gereken bütün işlemleri yapmasına, hükmün yerine getirilmesine, yargılama giderlerinin tahsili ile buna ilişkin makbuz vermesine ve bu işlemlerin tamamını kendisine karşı da yapılabilmesine ilişkin yetkiyi kapsar.

DAVAYA VEKALETTE ÖZEL YETKİ VERİLMESİNİ GEREKTİREN HALLER:

- ♥ Sulh olmak
- ♥ Hakimi reddetmek
- ♥ Tamamen ıslah
- ♥ Yemin teklif etmek; yemini kabul, iade veya reddetmek
- ♥ Başkasına tevki
- ♥ **Hazret** kaldırmak
- ♥ Müvekkilin ifasını istemek
- ♥ Tahkim veya hakem sözleşmesi yapmak
- ♥ Konkordato veya uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırma
- ♥ Alternatif uyuşmazlık çözüm yolları
- ♥ Davadan ve kanun yollarından feragat
- ♥ İbra
- ♥ Davayı kabul
- ♥ Yargılamanın yenilenmesi
- ♥ Hakimin sorumluluğu nedeniyle tazminat davası
- ♥ Kişiyi sıkı sıkıya bağlı haklar
- ♥ Arabuluculuk
- ♥ Dava için birden fazla vekil görevlendirilmiş ise vekillerden her biri, vekaletten kaynaklanan yetkileri, diğerinden bağımsız olarak kullanabilir.
- ♥ Vekaletnamesiz işlem yapmasına izin verilen ancak haklı bir sebep olmaksızın süresi içinde vekaletname ibraz etmeyen avukat, celse harcı ile diğer yargılama giderleri ve karşı tarafın uğradığı zararları ödemeye mahkum edilir.

- ♥ Bir tarafın avukat tutmak istemesi sebebiyle, yararlama hiçbir şekilde başka bir güne bırakılmaz.
- ♥ Avukatın istifa etmesi, azledilmesi veya dosyayı incelememiş olması sebebiyle yararlama başka bir güne bırakılmaz. Ancak dosyanın incelenmemiş olması geçerli bir öze dayanıyorsa, hakim bir defaya mahsus olmak üzere, kısa bir süre verebilir.
- ♥ Kendisinin de hazır olduğu duruşmada, vekili tarafından yapılan açıklamalara derhal ve açıkça itiraz etmeyen taraf, bu açıklamalara rıza göstermiş sayılır.
- ♥ Hakim, taraflardan birisinin, davasını bizzat takip edecek yeterlikte olmadığını görürse ona uygun bir süre tanıyarak, davasını vekil aracılığıyla takip etmesine karar verebilir. Verilen karara uymayan taraf hakkında, **yokluğu halindeki** hükümlere göre işlem yapılır.
- ♥ İstifa eden vekilin vekalet görevi, istifanın müvekkiline tebliğinden itibaren **iki hafta** süreyle devam eder.
- ♥ Vekilin istifa etmiş olması veya azil halinde, vekalet veren davayı takip etmez ve iki hafta içinde başka bir vekil de görevlendirmez ise tarafın yokluğu halinde uygulanacak hükümlere göre işlem yapılır.

TEMİNAT

TEMİNAT GÖSTERECEKLER

- > Türkiye’de mutad meskeni olmayan Türk vatandaşının dava açması, davacı yanında davaya müdahil olarak katılması veya takip yapması,
- > Davacının daha önceden ifasına karar verilmiş, hakkında konkordato veya uzlaşma suretiyle yeniden yapılandırma işlemlerinin başlatılmış bulunması; borç ödemedен aciz belgesinin varlığı gibi sebeplerle, ödeme güçlüğü içinde bulunduğuun belgelенmesi

- > Mecburi dava ve takip arka daşlığında teminat gösterme yükümlülüğü, bu yükümlülüğü tüm davacılar bakımından mevcut olması halinde doğar

TEMİNAT GEREKTİRMEYEN HALLER

- > Davacının adli yardımdan yararlanması,
- > Davacının, yurt içinde istenen teminatı karşılamaya yeterli taşınmaz malının veya aynı teminatla güvence altına alınmış bir alacağının bulunması,
- > Davanın, sırf küçüğün menfaatlerini korumaya yönelik olarak açılmış olması,
- > İlama bağlı alacak için ilamlı icra takibi yapılmış olması

- > İlam niteliğindeki belgeler olmaz.

- > Davacının yurt içinde teminatı karşılamaya yetecek taşınmaz olmalı, taşınır olamaz.

- > Hakim tarafından belirlenen kesin süre içinde teminat gösterilmezse, dava usulden reddedilir.

- > Teminat gösterilmesini gerektiren sebep ortadan kalktığı takdirde, **ilgiliin talebi üzerine** mahkeme, teminatın iadesine karar verir.

İlam niteliğindeki belgeler

- Mahkeme huzurunda yapılan feragat, sulh ve kabuller
- Temyiz kefaletnameleri
- Arabuluculuk tutanakları
- Düzenleme şeklindeki noter senetleri
- Kayıtsız şartsız para borcu içeren ipotek akıt tablosu
- İcra dairesi kefaletnameleri

ESKİ HALE GETİRME

- ▽ Elde olmayan sebeplerle, kanunda belirtilen veya hakimin kesin olarak belirlediği süre içinde bir işlemi yapamayan kimse, eski hale getirme talebinde bulunabilir.
- ▽ Eski hale getirme, işlem süresinde yapamamasına sebep olan engelin ortadan kalkmasından itibaren iki hafta içinde talep edilmelidir.
- ▽ İlk derece ve istinaf yargılamalarında, en geç nihai karar verilmeye kadar eski hale getirme talebinde bulunmak mümkündür. Ancak, nihai karar bir tarafın yokluğunda verilmişse, tahkikat aşamasında kaçırılan süreler için kararın verilmesinden sonra da eski hale getirme talebinde bulunulabilir.
- ▽ Eski hale getirme talebi, yargılamanın ertelenmesini gerektirmez ve hükmün icrasına engel olmaz. (aksi için teminat öngörülebilir.)
- ▽ Mahkeme, eski hale getirme talebinin kabulü halinde, hangi işlemlerin geçersiz hale geldiğini kararında belirtir.
- ▽ İslahla geçersiz kılınmayan işlemler, eski hale getirme talebinden de etkilenmez.

ADLI TATİL

20 TEMMUZ – 31 AĞUSTOS

ADLI TATİLDE GÖRÜLECEK DAVA VE İŞLER

- İhtiyati tedbir, ihtiyati haciz ve delillerin tespiti gibi geçici hukuki koruma, deniz raporlarının

- alınması ve dispeççi atanması talepleri ile bunlara karşı yapılacak itirazlar ve diğer başvurular hakkında karar verilmesi
  - Her geşit nafaka davaları ile soybağı, velayet ve vesayete ilişkin dava ya da işler,
  - Nüfus kayıtlarının düzeltilmesi işleri ve davaları,
  - Hizmet akdi veya iş sözleşmesi sebebiyle işçilerin açtıkları davalar,
  - Ticari defterlerin kaybindan dolayı kayıp belgesi verilmesi talepleri ile kıymetli evrakın kaybindan doğan iptal işleri (atm)
  - İflas ve konkordato ile sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma suretiyle yeniden yapılandırılmasına ilişkin işler ve davalar,
  - Adli tatilde yapılmasına karar verilen keşifler, Tahkim hükümlerine göre, mahkemenin görev alanına giren dava ve işler
  - Geçikşmesiz yargı işleri
  - Kanunlarda ivedi olduğu belirtilen veya taraflardan birinin talebi üzerine, mahkemece ivedi görülmesine karar verilen dava ve işler
- Özellikle yazılı yargılama usulünün uygulandığı mahkemelerde adli tatil hükümleri uygulanmaz.

Ayrıca:

- Dava
- Karşı dava
- İstinaf dilekçesi
- Temyiz dilekçesi ve bunların cevap dilekçeleri
- Yenileme dilekçesi
- İlam verilmesi
- Her türlü tebligat

- Dosyanın başka bir mahkemede, hami'da veya yargıtaya gönderilmesi.

İşlemleri de yapılır

Adli tatilde tabi olan dava ve işlerde, bu kanunun tayin ettiği sürelerin bitmesi tatil zamanı rastlarsa, bu süreler ayrıca bir karara gerek olmaksızın adli tatilin bittiği günden itibaren **bir hafta** uzatılmış sayılır.

Eski HUMK'da basit yargılamaya tabi işlerin adli tatilde görüleceği yeni hmk da yer almamıştır.

DAVA ÇEŞİTLERİ

1-Eda Davası

2-Tespit Davası

-bu davayı açmakta hukuken korunmaya değer güncel bir yararın bulunması gerekir

3-Belirsiz alacak davası

-Karşı tarafın verdiği bilgi veya tahkikat sonucu alacağın miktarı veya değerinin tam ve kesin olarak belirlenebilmesinin mümkün olduğunda hakim tarafından tahkikat sona ermeden verilecek iki haftalık kesin süre içinde davacı, iddianın genişletilmesi yasasına tabi olmaksızın talebini tam ve kesin olarak belirleyebilir. Aksi takdirde dava, talep sonucunda belirtilen miktar veya değer üzerinden görüldüğü karara bağlanır.

-Belirsiz alacak davası, davanın iddia ve savunmayı ıslah hakkını kullanmadan değiştirebildiğimiz dava türüdür.

4-İnşai Dava

-Bir hakkın kullanılabilmesi, yalnızca davaya bağlanmış olması durumunda açılır.

-Hak sahibinin tek taraflı olarak hakkını kullanmasıyla sonuç doğurur.

5-Kısmi Dava

-Belirsiz alacak davasından farkı ıslah hakkının kullanılıyor olmasıdır.
(biri kişinin belirlemesi neticesinde dava ıslah edilmiş olur.)

6-Davaların Yığılması

-Davacı, aynı davalıyı karşı olan, birbirinden bağımsız **birden fazla asli talebini**, aynı dava dilekçesinde ileri sürebilir.

Bunun için birlikte dava edilen taleplerin tamamının aynı yargı çeşidi içinde yer alması ve taleplerin tümü bakımından ortak yetkili bir mahkemenin bulunması şarttır.

7-Terditli Dava

-Davacı, aynı davalıya karşı birden fazla talebini, aralarında **aslilik-ferilik** ilişkisi kurmak suretiyle, aynı dava dilekçesinde iler sürebilir. Bunun için, talepler arasında hukuki veya ekonomik bir bağlantının bulunması şarttır.

8- Seçimlik Dava

-Seçimlik borçlarda, seçim hakkı kendisine ait olan borçlu veya üçüncü kişinin bu hakkı kullanmaktan kaçınması halinde, alacaklı seçimlik dava açabilir.

9-Topluluk Davası

-Dernekler ve diğer tüzel kişiler, statüleri çerçevesinde, üyelerinin veya mensuplarının yahut temsil ettikleri kesimin menfaatlerini korumak için, kendi adlarına, ilgililerin haklarının tespiti veya hukuka aykırı durumun giderilmesi yahut ilgililerin gelecekteki haklarının ihlal edilmesinin önüne geçilmesi için dava açabilir

DAVA ŞARTLARI

- ▽ Türk mahkemelerinin yargı hakkının bulunması,
- ▽ Yargı yolunun caiz olması,
- ▽ Mahkemenin görevli olması,
- ▽ Yetkinin kesin olduğu hallerde, mahkemenin yetkili olması,
- ▽ Tarafların, taraf ve dava ehliyetin sahip olmaları; kanuni temsilin söz konusu olduğu hallerde, temsilcinin gerekli niteliğe sahip bulunması,
- ▽ Dava takip yetkisine sahip olunması
- ▽ Vekil aracılığıyla takip edilen davalarda, vekilin davaya vekalet ehliyetine sahip olması ve usulüne uygun düzenlenmiş bir vekaletnamesinin bulunması,
- ▽ Davacının yatırması gereken **gider avansının** yatırılmış olması,
- ▽ Teminat gösterilmesine ilişkin kararın gereğinin yerine getirilmesi,
- ▽ Davacının, dava açmakta hukuki yararının bulunması,
- ▽ Aynı davanın, daha önceden açılmış ve halen görülmekte olmaması,
- ▽ Aynı davanın, daha önceden kesin hükme bağlanmamış olması

ÖZEL DAVA ŞARTLARI

- Borçtan kurtulma davası : % 15 teminat yatırılması
- Tasarrufun iptali davası: alacaklının elinde aciz vesikası bulunması
- Terk sebebiyle boşanma davası: İhtar ve 2 aylık bekleme süresi
- Tüketici davaları: belirli bedelin altında ise hakem heyetine başvurulmuş olması

Mahkeme, dava şartlarının mevcut olup olmadığını, davanın her aşamasında kendiliğinden araştırır. Taraflar da dava şartı noksanlığın her zaman ileri sürebilirler.

Mahkeme, dava şartı noksanlığını tespit ederse davanın **usulden reddine** karar verir.

- ▽ Gider avansı dava şartı iken, delil avansı dava şartı değildir.

İLK İTİRAZLAR

- ▽ Kesin yetki kuralının bulunmadığı hallerde yetki itirazı
- ▽ Uyuşmazlığın tahkim yoluyla çözümlenmesi gerektiği itirazı

İlk itirazların hepsi cevap dilekçesinde ileri sürülmek zorundadır; aksi halde dinlenemez.

(Cevap süresi içerisinde değil)

İlk itirazlar dava şartlarından sonra incelenir.

İlk itirazlar, ön sorular gibi incelenir ve karar bağlanır

- ▽ Kesin olmayan yetki -> ilk itiraz
- ▽ Kesin yetki -> dava şartı

YAZILI YARGILAMA USULÜ

DAVALARIN AÇILMASI

- Dava, **dava dilekçesinin kaydedildiği** tarihte açılmış sayılır.

Dava dilekçesindeki unsurlarda eksiklik olması halinde

1 hafta kesin süre verilecek durumlarda:

- Tarafların isim soyisim ve adresleri
- Davacının tckn
- Kanuni temsilci ve vekil ile takip ediliyor ise onların isim, soyisim ve adresleri
- Talep sonucu imza

Bu eksikliklerin 1 hafta içinde tamamlanmaması halinde **davanın açılmamış sayılmasına** karar verilir.

HARÇ VE AVANS ÖDENMESİ

- Avansın yeterli olmadığının dava sırasında anlaşılması halinde, mahkemece, bu eksikliğin tamamlanması için davacıya **iki haftalık** kesin süre verir.

DAVANIN GERİ ALINMASI

- Davacı, **hüküm kesinleşinceye kadar, ancak davalının açık rızası ile** davasını geri alabilir. Bu durumda davanın açılmamış sayılmasına karar verilir.

TARAF TA İRADİ DEĞİŞİKLİK

- Bir davada taraf değişikliği, **ancak karşı tarafın açık rızası ile** mümkündür.

DAVA KONUSUNUN DEVRİ

Davanın açılmasından sonra, **davalı taraf, dava** konusunu üçüncü bir kişiye devrederse, davacı aşağıdaki yetkililerden birini kullanabilir:

- İsterse, devreden tarafla olan davasından vazgeçerek, dava konusunu devralmış olan kişiye karşı davaya devam eder. Bu takdirde dava, davacı lehine sonuçlanırsa, dava konusun devreden ve devralan yargılama giderlerinden müstesilen sorumlu olur.
- İsterse davasını devreden taraf hakkında tazminat davasına dönüştürür.

Davanın açılmasından sonra, dava konusu davacı tarafından devredilecek olursa, devralmış olan kişi, görülmekte olan davada davacı yerine geçer ve dava kaldığı yerden itibaren devam eder. Dava, davacı aleyhine sonuçlanırsa, dava konusunu devreden ve devralan yargılama giderlerinden müstesilen sorumlu olur.

CEVAP DİLEKÇESİ

- Cevap dilekçesi, **havale edildiği** tarihte verilmiş sayılır.
- Cevap dilekçesini verme süresi 2 haftadır. (**+1 ay ek süre**)
- Süresi içinde cevap dilekçesi vermemiş olan davalı, davacının dava dilekçesinde ileri sürdüğü vakıaların tamamını **inkar** etmiş sayılır.

Cevap dilekçesinde eksiklik bulunması halinde bir haftalık kesin süre verilecek unsurlar

- Mahkeme adı
- Tarafların adı soyadı ve adresleri
- Davalı tckn
- Kanuni temsilci veya vekilinin ad soyad ve adresi
- İmza

Bu eksikliklerin 1 hafta içinde tamamlanmaması halinde **cevap dilekçesi verilmemiş** sayılır.

Cevap dilekçesinin verilmesinden sonra, cevap süresi dolmamış olsa bile ilk itirazlar iler sürülemez.

Davalı bundan sonra mahkemenin ya da diğer tarafın kabulüyle, ıslah yoluyla ya da süresi içinde vereceği yeni bir dilekçeyle dahi ilk itirazlar ileri sürülemez.

Hakim ilk itirazları re'sen dikkate alır.

KARŞI DAVA

Karşı davanın açılabilmesi için;

- Asıl davanın açılmış ve halen görülmekte olması
- Karşı davada iler sürülecek olan talep ile asıl davada iler sürülen talep arasında **takas** veya **mahsup** ilişkisinin bulunması yahut bu davalar arasında **bağılantının** mevcut olması şarttır.
- Karşı davaya karşı, karşı dava açılmaz.
- Karşı dava, cevap dilekçesiyle veya esasa cevap süresi içinde ayrı bir dilekçe verilmesi suretiyle açılır.
- Karşı davanın değeri asıl davadan fazla olmalıdır.
- Karşı davanın şartlarının oluşmadığını hakim re'sen de gözetir. Davaların ayrılmasına karar verilebilir.
- Asıl davanın herhangi bir sebeple sona ermesi, karşı davanın görüldüğü karara bağlanmasına engel oluşturmaz.

CEVABA CEVAP VE İKİNCİ CEVAP DİLEKÇESİ

- Davacı, cevap dilekçesinin kendisine tebliğinden itibaren iki hafta içinde cevaba cevap dilekçesi; davalı da davacının cevabının kendisine tebliğinden itibaren iki hafta içinde ikinci cevap dilekçesi verebilir.

ÖN İNCELEME

- Dilekçelerin karşılıklı verilmesinden sonra ön inceleme yapılır.
- Ön inceleme tamamlanmadan ve gerekli kararlar alınmadan tahkikata geçilemez ve tahkikat için duruşma günü verilemez.

ÖN İNCELEME AŞAMALARI

- Dava şartlarının incelenmesi
- İlk itirazların incelenmesi
- Uyumsuzluk konularının tam olarak belirlenmesi
- Delillerin toplanması ve bununla ilgili gerekli işlemlerin yapılması
- Tarafların sulhe ve arabuluculuğa teşvik edilmesi (üzerinde tasarruf edebilecekleri konular)
- Hak düşürücü ve zamanı aşırı sürelerinin incelenmesi (duruşmadan sonra, tahkikattan önce)

ÖN İNCELEME DURUŞMASI DAVETİYESİ

- Taraflara sulh için gerekli hazırlığı yapmaları
- Duruşmaya sadece taraflardan birinin gelmesi ve yargılamaya devam etmek istemesi durumunda, gelmeyen tarafın yokluğunda yapılan işlemlere itiraz edemeyeceği,
- Davatiyenin tebliğinden itibaren **2 haftalık** kesin süre içinde tarafların dilekçelerinde gösterdikleri, ancak henüz sunmadıkları belgeleri mahkemeye sunmaları veya başka yerden getirilecek belgelerin getirilebilmesi amacıyla gereken açıklamayı yapmaları, bu

hususların verilen süre içinde yerine getirilmemesi halinde o delile dayanmaktan vazgeçmiş sayılacaklarına karar verileceği (önceden bu bilgilendirme duruşma aşamasındaydı)

Ön inceleme duruşması tek duruşmada tamamlanır.
Dava şartları ve ilk itirazlar dışındaki hususların incelenmiş duruşmasız yapılamaz.

Yapılan ihtara rağmen dilekçelerinde gösterdikleri belgeleri sunmayan veya belgelerin getirtilmesi için gerekli açıklamayı yapmayan tarafın bu delillere dayanmaktan vazgeçmiş sayılmasına karar verilir.

Taraflar, cevaba cevap ve ikinci cevap dilekçeleri ile serbestçe, iddia ve savunmalarını genişletebilir yahut değiştirebilirler. Dilekçelerinin karşılıklı verilmesinden sonra iddia veya savunma genişletilemez yahut değiştirilmez.

Ön inceleme duruşması tamamlandıktan sonra, hakim tahkikata başlamadan önce, hak düşürücü süreler ile zamanaşımını hakkındaki itiraz ve defileri inceleyerek karara bağlar.

Ön inceleme → Süreler → Tahkikat

-ilk itirazlar

-dava şartları

Ön inceleme duruşmasına taraflardan biri mazeretsiz olarak gelmezse, gelen taraf onun muvafakatı aranmaksızın iddia veya savunmasını genişletebilir yahut değiştirebilir. 2020 Temmuz değişikliği ile bu hüküm kaldırılmıştır.

Taraflar ön inceleme aşamasında kural olarak ancak karşı tarafın açık muvafakatı ile iddia ve savunmalarını genişletebilir yahut değiştirebilir.

TAHKİKAT

- ▽ Hakimın tarafların ileri sürdüğü iddia ve savunmaları değerlendirdiği aşamadır.
- ▽ Tarafların davada ileri sürdükları bütün iddia ve savunmalar birlikte incelenir.
- ▽ Mahkemenin, dinlenilmek üzere mahkemeye gelmeleri için **iki tarafa** vereceği süre iki haftadan az olamaz.
- ▽ Taraflar, kanunda belirtilen süreden sonra gösteremezler.
- ▽ Tahkikat aşaması duruşmalı yapılır
- ▽ Duruşmanın gizlilik talebi ön sorun olarak incelenir.

- ▽ Mahkeme tahkikatın bittiğini teftim ettikten sonra aynı duruşmada sözlü yargılamaya geçer. Taraflardan birisinin talebi üzerine duruşma 2 haftadan az olmamak üzere ertelenir. Taraflara ayrıca davetیه gönderilmez.

DURUŞMA

- * Taraflar, ön inceleme aşamasının tamamlanmasından sonra tahkikat ve sözlü yargılama için duruşmaya davet edilir.
- * Mahkeme, fiili engel veya güvenlik sebebiyle duruşmanın il sınırları içinde başka bir yerde yapılmasına, yargı çevresi içinde yer aldığı **bölge adliye mahkemesi adalet komisyonunun** uygun görüşünü alarak karar verilir
- * Usulüne uygun şekilde davet edilmiş olan taraflar, duruşmaya gelmedikleri veya gelip de davayı takip etmeyeceklerini bildirdikleri takdirde **dosyanın işlemden kaldırılmasına** karar verilir.
- * Duruşma gününün belli edilmesi için tarafların başvurusu gereken hallerde gün tespit ettirilmemişse, son işlem tarihinden başlayarak **bir ay geçmekle** dosya işlemden kaldırılır.
- * Dosyası işlemden kaldırılmış olan dava, işlemden kaldırıldığı tarihten başlayarak **üç ay** içinde taraflardan birinin dilekçe ile başvurusu üzerine yenilenebilir.

*İlk bir ay içinde yenilenirse harç alınmaz

*Bir aydan sonra, yenilenmesi halinde yeniden harç alınır.

- ❖ İşlemden kaldırıldığı tarihten başlayarak üç ay içinde yenilenmeyen davalar, sürenin dolduğu gün itibarıyla **açılmamış sayılır** ve mahkemece **kendiliğinden karar verilerek kayıt kapatılır**.
- ❖ İşlemden kaldırılmasına karar verilmiş ve sonradan yenilenmiş olan dava, ilk yenilenmeden sonra bir defadan fazla takipsiz bırakılmaz. Aksi halde dava açılmamış sayılır.

Yazılı Yargılama usulüne tabi bir dava en fazla **2kez** takipsiz bırakılabilir

Basit Yargılama usulüne tabi bir dava en fazla **bir defa** takipsiz bırakılabilir.

DURUŞMA DÜZENİ

- ❖ Hakim, duruşma düzenini bozan kimseyi, bunu yapmaktan men eder ve gerekirse, avukatlar hariç, derhal duruşma salonundan çıkarılmasını emreder.
- ❖ Bir kimse, ihtarla rağmen mahkemenin düzenini bozar veya mahkeme huzurunda uygun olmayan bir söz söylemeye veya davranışta bulunmaya devam ederse derhal yakalanır ve hakkında **dört güne kadar disiplin hapsi** uygulanır. Bu hüküm avukatlar hakkında uygulanmaz.

SORU YÖNELTME

- ❖ Duruşmaya katılan taraf vekilleri; tanıklara, bilirkişilere ve duruşmaya çağrılan diğer kişilere, duruşma disiplinine uygun olarak doğrudan soru yöneltebilirler.
- ❖ Taraflar ise hakim aracılığıyla soru sorabilirler.

TUTANAĞIN İMZALANMASI VE İMZA ATAMAYANLARIN DURUMU

- ❖ Tutanak hakim ve zabıt katibi tarafından derhal imzalanır.
  - ❖ Tutanağa imza atamayacak durumda olan kimsenin parmak izi alınır, bunun hangi parmağa ait olduğu belirtilir. Ancak elinde parmak bulunmayanlar, imza yerine mühür veya özel işaret kullanılabilirler.
- Ön inceleme, tahkikat ve yargılama işlemleri ancak tutanaka ispat olunabilir.

TUTANAK ÖRNEĞİ VERİLMESİ

- ❖ Tutanakların tamamı veya bir kısmının örnekleri, **talep halinde** taraflara veya ferî müdahile verilir. Bu örnekler mahkemenin mührü basılır ve aslına uygun olduğu yazı işleri müdürlü tarafından imza olunarak onaylanır.
- ❖ Tutanağın eki niteliğinde bulunan ve gizlilik kararı kapsamında kalan belgelerin örneği ancak hakimin izni ile verilebilir.

DAVALARIN BİRLEŞTİRİLMESİ

- ▽ Aynı yargı çevresinde yer alan aynı düzey ve sıfattaki hukuk mahkemelerinde açılmış davalar, aralarında bağlantı bulunması durumunda, **davanın her aşamasında talep üzerine veya kendiliğinden ilk davanın açıldığı mahkemede birleştirilebilir**.
- ▽ **Birleştirme kararı, ikinci davanın açıldığı mahkemeye verilir ve bu karar diğer mahkemeyi bağlar.**

Aynı mahkemede birleştirme

- *talep üzerine veya resen karar verilir
- *her zaman karar verilebilir
- *usuli nihai bir karardır.
- *tek başına kanun yoluna **götürülemez**.
- *ikinci mahkemeden talep edilir.
- *ilk mahkemeyi bağlar

Farklı mahkemede birleştirme

- *talep üzerine
- *her zaman karar verilebilir
- *usuli nihai bir karardır.
- *tek başına kanun yoluna **götürülebilir**.
- *ikinci mahkemeden talep edilir.
- *verilen kararın kesinleşmesi ile ilk mahkemeyi bağlar

<ul style="list-style-type: none"> ▽ Aynı mahkemede birleştirme talep üzerine veya resen ▽ Farklı mahkemede birleştirme sadece talep üzerine ▽ Aynı mahkemede birleştirme tek başına kanun yoluna götürülemez ▽ Farklı mahkemede birleştirme tek başına kanun yoluna götürülebilir. ▽ Aynı mahkemede birleştirme ilk mahkemeyi bağlar ▽ Farklı mahkemede birleştirme verilen kararın kesinleşmesi ile ilk mahkemeyi bağlar 	<p>İSTİCVAAP</p> <ul style="list-style-type: none"> > Mahkeme, kendiliğinden veya talep üzerine taraflardan her birinin isticvabına karar verebilir. > Tüzel kişiler adına, temsil yetkisine sahip kimseler isticvap olunur. > Ergin olmayan veya kısıtlı bir kimse adına yapılmış bir işleme ilişkin olarak, o kişinin kanuni mümessili isticvap olunur. > İsticvap için yollanan davetiyede; isticvap konusu vakalar gösterilir; ilgili tarafın geçerli bir özürlü olmaksızın gelmediği veya gelip de sorulara cevap vermediği takdirde isticvap konusu vakalar ikrar edilmiş sayılacağı ihtar da yapılır. > İsticvap olunan taraf, mahkemenin izni olmadıkça, yazılı notlar kullanmaz. 	<p>İSLAH</p> <ul style="list-style-type: none"> ▽ Taraflardan her biri yapmış olduğu usul işlemlerini kısmen veya tamamen ıslah edebilir. ▽ Aynı davada, taraflar ancak bir kez ıslah yoluna başvurabilir. ▽ İslah tahkikatın sona ermesine kadar yapılabilir. <p>Yargıtay'ın bozma kararından veya bam'ın kaldırma kararından sonra dosya ilk derece mahkemesine gönderildiğinde, ilk derece mahkemesinin tahkikata ilişkin bir işlem yapması halinde tahkikat sona erinceye kadar da ıslah yapılabilir. Ancak bozma kararına uymakla ortaya çıkan hukuki durum kaldırılmaz.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▽ İslah yazılı veya sözlü olarak yapılabilir. <p>İslah eden taraf, ıslah sebebiyle geçersiz hale gelen işlemler için yapılan Yargılama giderleri ile karşı tarafın uğradığı ve uğrayabileceği zararları karşılamak üzere hakimın takdir edeceği teminatı, bir hafta içinde, mahkeme veznesine yatırmak zorundadır. Aksi halde, ıslah yapılmamış sayılır.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▽ İslah, bunu yapan tarafın teşmil edeceği noktadan itibaren, bütün usul işlemlerinin yapılmamış sayılması sonucunu doğurur. ▽ Ancak ikrar: <ul style="list-style-type: none"> - Tanık ifadeleri - Bilirkişi rapor ve beyanları - Keşif tutanakları - İsticvap tutanakları
<ul style="list-style-type: none"> ▽ Mahkeme, yargılamanın iyi bir şekilde yürütülmesini sağlamak için, birlikte açılmış veya sonradan birleştirilmiş davaların ayrılmamasına, davanın her aşamasında, talep üzerine veya kendiliğinden karar verebilir. ▽ Tek başına kanun yoluna götürülemez. ▽ Kendi mahkemesinden talep edilir 	<ul style="list-style-type: none"> * Tüm davanın ikrarı kabul anlamına geldiği için vekilin vekaletnamesinde özel yetki gerekir. * İsticvap usulü re'sen araştırma ilkesinin uygulandığı davalarda uygulanmaz. Çünkü bu davalarda ikrar hakimi bağlamaz. * 6100 sayılı hmk'ya göre ikrar delili değildir, delille giden yol bile sayılmaz. * Deliller başlığında tahkikat başlığında düzenlenmiştir. * İsticvap, ikrar elde edilmek üzere yapılır. 	
<p>Davaların birleştirilmesi → usuli nihai karar</p> <p>Davaların ayrılması → ara karar</p>		

- Yerine getirilmemiş olan veya henüz yerine getirilmemiş olmakla beraber karşı tarafın yerine getireceğini ıslahtan önce bildirmiş olması koşuluyla yeminin teklifi, reddi veya iadesi ıslah ile geçersiz kılınmaz.

- ▽ İkrar ile
  - Taraf değiştirilemez
  - İlk itirazlar ileri sürülemez
  - İkinci tanık listesi verilemez
  - İkrardan dönülemez

- ▽ Zamanaşımı ıslah ile ileri sürülebilir

DAVANIN TAMAMEN ISLAHI

- ▽ Davasını tamamen ıslah ettiğini bildiren taraf, bu bildirimden itibaren **1hafta** içinde yeni bir dava dilekçesi vermek zorundadır. Aksi halde ıslah hakkı kullanılmış sayılır.
- ▽ Davayı tamamen ıslah edebilecek taraf **ancak davacı** olabilir.
- ▽ Tamamen ıslah için vekilin vekaletnamesinde özel yetki gerekir.

KISMEN ISLAH

- ▽ Kısmen ıslaha başvuran tarafa, ıslah ettiği usul işlemini yapması için **1haftalık süre** verilir. Bu süre içinde ıslah edilen işlem yapılmazsa, ıslah hiç yapılmamış gibi davaya devam edilir.
- ▽ Kısmi ıslah yoluna davanın **her iki tarafı** da başvurabilir.
- ▽ Burada tam ıslahta olduğu gibi ıslah hakkı kullanılmış sayılmaz, yeniden ıslah hakkı kullanılabilir.
- ▽ Kısmi ıslahta vekilin vekaletnamesinde özel yetki gerekmez

KÖTÜNİYETLİ ISLAH

- ▽ İslahın davayı uzatmak veya karşı tarafı rahatsız etmek gibi kötüniyetli düşüncelerle yapıldığı deliller veya belirtilerle anlaşılırsa, mahkeme, ıslahı dikkate almadan karar verir.

MADDİ HATALARIN DÜZELTİLMESİ

- ▽ Tarafların veya mahkemenin dava dosyasında bulunan belgelerdeki açık yazı ve hesap hataları **karar verilinceye kadar** düzeltilebilir.

TOPLU MAHKEMELERDE TAHKİKAT

- ▽ Dava açılmadan önce veya dava açıldıktan sonra talep edilen delil tespiti, ihtiyati haciz ve ihtiyati tedbir gibi geçici hukuki koruma tedbirleri de dahil olmak üzere toplu mahkemenin görevine giren dava ve işlerde tüm yargılama aşamaları heyet tarafından yerine getirilir ve karara bağlanır.
- ▽ Heyet, diğer kanunlardaki hükümler saklı kalmak kaydıyla, iş veya davanın özelliğine göre tahkikatın, tahkikat hakimi olarak görevlendirilen bir üye tarafından yapılmasına karar verebilir.

- ▽ Tahkikatın heyetçe yürütüldüğü iş veya davalarda mahkeme başkanı, belirli bazı tahkikat işlemlerini yapmak üzere, üyelere den birini naip hakim olarak görevlendirebilir.
- ▽ Mahkeme başkanı, mahkemenin uyumlu, verimli ve düzenli çalışmasını sağlar ve bu yolda uygun göreceği önlemleri alır.

TAHKİKATIN SONA ERMESİ VE SÖZLÜ YARGILAMA

- ▽ Hakim, tarafların iddia ve savunmalarıyla toplanan delilleri inceledikten sonra, duruşmada hazır bulunan taraflara tahkikatın tümü hakkında açıklama yapabilmeleri için söz verir.
- ▽ Mahkeme tarafların tahkikatın tümü hakkındaki açıklamalarından sonra, tahkikatı gerektiren bir husus kalmadığını görürse, tahkikatın bittiğini taraflara teahhüt eder.

TOPLU MAHKEMELERDE TAHKİKATIN SONA ERMESİ

- ▽ Toplu mahkemelerde tahkikatı yapmakla görevlendirilen hakim, tahkikatın tamamlandığı kanaatine varırsa, tarafların davanın tümü hakkında açıklama yapabilmeleri için dosyayı mahkeme başkanına verir.

SÖZLÜ YARGLAMA

- ▽ Mahkeme, tahkikatın bittiği(ü)tefhim ettikten sonra (yan) duruşmada sözlü yargılama aşamasına geçer. Bu durumda, taraflardan birinin talebi üzerine duruşma iki haftadan az olmamak üzere ertelenir.
- ▽ Hazır bulunsun veya bulunmasın sözlü yargılama için taraflara ayrıca davetiye gönderilmez.

İSPAT

- ▽ Herkesçe bilinen vakalarla, ikrar edilmiş vakalar çekismeli sayılmaz
- ▽ Tarafların veya vekillerinin mahkeme önünde ikrar ettikleri vakalar, çekişmeli olmaktan çıkar ve ispatı gerekmez.
- ▽ Sulh görüşmeleri sırasında yapılan ikrar tarafları bağlamaz.
- ▽ İspat yükü, kanunda özel bir düzenleme bulunmadıkça, iddia edilen vakaya bağlanan hukuki sonuçtan **kendi lehine hak çıkaran** tarafa aittir.

- ▽ Diğer taraf, ispat yükünü taşıyan tarafın iddiasının doğru olmadığını hakkında delil sunabilir. Karşı ispat faaliyeti için delil sunan taraf, ispat yükünü(ü) üzerine almış sayılmaz.
- ▽ Taraflar, dayandıkları vakalar, ispata elverişli şekilde somutlaştırmalıdır.
- ▽ **Delil gösteren taraf, karşı tarafın açık izni olmadıkça, o delile dayanmaktan vazgeçemez.**

BELGE

- ▽ Uyumsuzluk konusu vakalara ispata elverişli yazılı veya basılı metin, senet, çizim, plan, kroki, fotoğraf, film, görüntü veya(ş)ekil gibi veriler ile elektronik ortamdaki veriler ve bunlara benzer bilgi taşıyıcıları bu kanuna göre belgedir.
- ▽ Senetle ispat gereken hususlarda birinci fıkradaki düzenleme hatırlatılarak karşı tarafın açık muvafakati halinde tanık dinlenebilir.
- ▽ Senede bağlı her çeşit iddiaya karşı ileri sürülen ve senedin hüküm ve kuvvetini ortadan kaldıracak veya azaltacak nitelikte bulunan hukuki işlemler 2500 Türk lirasından az bir miktara ait olsa bile tanıkla ispat olunamaz.
- ▽ Senetle ispat zorunluluğu bulunan hallerde delil başlangıcı bulunursa tanık dinlenebilir.
- ▽

Delil başlangıcı:

İddia konusu hukuki işlemin tamamen ispatına yeterli olmamakla birlikte, söz konusu hukuki işlem muhtemel gösteren ve kendisine karşı ileri sürülen kimse veya temsilcisi tarafından verilmiş veya gönderilmiş belgedir.

- ▽ **Senetle ispat zorunluluğunun istisnaları:**
Aşağıdaki hallerde tanık dinlenebilir.

1. Aksoy üstsoy, kardeşler, eşler, kayınbaba, kayınana ile gelin ve damat arasındaki işlemler
2. İşin niteliğine ve tarafların durumlarına göre, senede bağlanmaması teamül olarak yerleşmiş bulunan hukuki işlemler,
3. Yangın, deniz kazası, deprem gibi senet alınmasında imkansızlık veya olağanüstü güçlük bulunan hallerde yapılan işlemler,
4. Hukuki işlemlerde irade bozukluğu ile aşırı yararlanma iddiaları
5. Hukuki işlemlere ve senetlere karşı üçüncü kişilerin muvazaa iddiaları,
6. Bir senedin sahibi elinde beklenmeyen bir olay veya zorlayıcı bir nedenle yahut usulüne göre teslim edilen bir memur elinde veya noterlikte herhangi bir şekilde kaybolduğu kanısın kuşvetlendirecek delil veya emarelerin bulunması hali.

- ▽ İlamlar ve **düzenleme** şeklindeki noter senetleri sahteliği ispat olunmadıkça kesin delili sayılırlar.
- ▽ İlgililerin beyanına dayanılarak noterlerin tasdik ettikleri senetlerle diğer yetkili memurların görevleri içinde usulüne uygun olarak düzenledikleri belgeler, aksi ispatlanıncaya kadar kesin delili sayılır.

- ▽ Mahkeme huzurunda ikrar olunan veya mahkemece inkar edenden sadır olduğu kabul edilen adi senetler, aksi ispat edilmedikçe kesin delil sayılırlar.
- ▽ Usulüne göre güvenli elektronik imza ile oluşturulan elektronik veriler senet hükmündedir.
- ▽ Hakim, mahkemece delil olarak sunulan elektronik imzalı belgenin, güvenli elektronik imza ile oluşturulmuş olup olmadığını **resen** inceler.
- ▽ Okuma yazma bilmediği için imza atamayanların mühür veya bir alet ya da parmak izi kullanmak suretiyle yapacakları hukuki işlemleri içeren belgelerin senet niteliğini taşıyabilmesi, noterler tarafından onaylanmasına veya düzenlenmesine bağlıdır.
- ▽ Yukarıda belirtilen hükümler dairesinde noterlerce onaylanacak veya düzenlenecek olan senetler için ilgisinden harç, vergi ve değerli kağıt bedeli alınmaz.
- ▽ Senetteki çıkıntı, kazıntı veya silinti ayrıca onanmamışsa, inkar halinde göz önünde tutulmaz. Bu tür çıkıntı, kazıntı veya silinti

- mahkemece senedin geçerliliğine ve anlamına etkili olacak nitelikte görürse, senet kısmen veya tamamen hükümsüz sayılabilir.
- ▽ Taraflardan biri, kendisi tarafından düzenlendiği iddia edilen bir belgedeki yazı veya imzayı inkar etmek isterse, sahtelik iddiasında bulunmalıdır. Aksi halde belge aleyhine delil olarak kullanılır.
- ▽ Resmi bir senetteki yazı veya imzayı inkar eden tarafın bu iddiası, ancak ilgili evraka resmîyet kazandıran kişiyi de taraf göstererek açacağı ayrı bir davada incelenip karara bağlanabilir. Asıl davaya bakan hakim, gerekirse bu konuda imza veya yazıyı inkar eden tarafa, dava açması için **iki haftalık** kesin süre verir.
- ▽ Adi bir senetteki yazı veya imza inkar edildiğinde, bu konuda bir karar verilinceye kadar, o senet herhangi bir işleme esas alınmaz.
- ▽ Resmi senetlerdeki yazı veya imza inkar edildiğinde, senetteki yazı veya imzanın sahteliği, ancak mahkeme kararıyla sabit olursa, bu **senete** herhangi bir işleme esas alınmaz.
- ▽ Güvenli elektronik imzayla oluşturulmuş verinin inkarı halinde, hakim tarafından veriyi inkar eden taraf dinlendikten sonra bir kanaate varılamamışsa **biirikişi** incelemesine başvurulur.

- ♣ Sahtelik incelemesinde, isticav için mahkemece davet edilen taraf, belirtilen günde hazır bulunmadığı takdirde, inkar etmiş olduğu belgedeki yazı veya imzayı ikrar etmiş sayılır.

Haksız yere sahtelik iddiası:

- ♥ Sahtelik iddiası sonunda haksız çıkan taraf kötüniyetli ise bu sebeple ertelenen her bir duruşma için celse harcına ve talep halinde bu sebeple diğer tarafın uğradığı zararları tazmin etmeye mahkum edilir.
- ♥ Resmi senetteki imza veya yazı inkar edildiğinde, yukarıdaki harç miktarı iki katı olarak uygulanır.

Sahtelik hakkında hukuk ve ceza mahkemesi kararlarının etkisi:

- ♥ Belgenin sahte olmadığına dair hukuk mahkemesince verilen karar kesinleştiikten sonra, söz konusu belge hakkında ceza mahkemesinde de sahtelik iddiası dinlenmez.
- ♥ Ceza mahkemesince belgeyi düzenleyen hakkında ceza verilmesine yer olmadığı ya da beraat kararı verilmiş olması hukuk mahkemesinin belgenin sahteliğini incelemesini engellemez.

- ♣ Bir kimsenin **aleyhine** delil olarak kullanılabilecek belgeler, o kimsenin halefleri aleyhine de delil teşkil eder.
- ♣ Taraflar, kendilerinin veya karşı tarafın delil olarak dayandııkları ve ellerinde bulunan tüm belgeleri mahkemeye ibraz etmek zorundadırlar. Elektronik belgeler ise belgenin çıktısı alınarak ve talep edildiğinde incelemeye elverişli şekilde elektronik ortama kaydedilerek mahkemeye ibraz edilir.
- ♣ Ticari defterler gibi devamlı kullanılan belgelerin sadece ilgili kısımlarının onaylı örnekleri mahkemeye ibraz edilebilir.
- ♣ Mahkemeye, ibrazı istenen belgenin elinde bulunduğunu inkar eden tarafa, böyle bir belgenin elinde bulunmadığına, özenle aradığı halde bulunmadığına ve nerede olduğunu da bilmediğine ilişkin yemin teklif edilir.
- ♣ Ticari defterlerin, ticari davalarda delil olarak kabul edilebilmesi için, kanuna göre eksiksiz ve usulüne uygun olarak tutulmuş açılış ve kapanış onayları yapılmış ve defter kayıtlarının birbirini doğrulamış olması şarttır.
- ♣ Açılış ve kapanış onayları bulunmayan ve içerdiği kayıtlar birbirini doğrulamayan ticari defter kayıtları, sahibi aleyhine delil olur.

- ♣ Taraflardan biri tacir olmasa dahi, tacir olan diğer tarafın ticari defterlerindeki kayıtları kabul edeceğini belirtir; ancak, karşı taraf defterlerini ibrazdan kaçınırsa, ibrazı talep eden taraf iddiasını ispat etmiş sayılır.

YEMİN

- ▼ **Aşağıdaki hususlar yemine konu olamaz:**
  - Tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edemeyeceği vakalar,
  - Bir işlemin geçerliliği için, kanunen iki tarafın irade açıklamalarının yeterli görülmediği haller,
  - Yemin edecek kimsenin namus ve onurunu etkileyecek veya onu ceza soruşturması ya da kovuşturması ile karşı karşıya bırakacak vakalar.
- ▼ Uyuşmazlık konusu vakanın ispatı için yeminden başka delil olduğunu beyan etmiş olan taraf dahi yemin teklif edebilir.
- ▼ Yemin teklif olunan kimse, yemini edaya hazır olduğunu bildirdikten sonra, diğer taraf teklifinden vazgeçerek başka bir delile dayanamaz ve yeni bir delil de gösteremez.
- ▼ Yemin için davet edilen kimse geçerli bir özürlü olmaksızın yemin için tayin olunan gün ve saatte mahkemeye bizzat gelmediği veya gelip de yemini iade etmediği yahut yemini eda

etmekten kaçındığı takdirde, yemin konusu vakalarını iktar etmiş sayılır.

- ▼ Kendisine yemin iade olunan kimse, yemin etmekten kaçınırsa yemin konusu vaka ispat edilememiş sayılır.
- ▼ Yemin edecek taraf gerçek kişi olup, yeminden evvel ölür veya fiil ehliyeti@kaybederse yemin teklif edilmemiş sayılır.
- ▼ Yemin eda edilirken, hakim de dahil olmak üzere hazır bulunan herkes ayağa kalkar.
- ▼ Okuma ve yazma bilen sağır veya dilsizler, yemin hakkındaki beyanlarını yazıp imzalayarak yemin ederler.
- ▼ Okuma ve yazma bilmeyen sağır veya dilsizler, işaretlerinden anlayan bir bilirkişi aracılığıyla yemin ederler.
- ▼ Yemin eda edildikten sonra, yalan yere yemin nedeniyle açılan ceza davası, esas dava bakımından bekleltici sorun yapılamaz.

TANIK

- ▼ Davada taraf olmayan kişiler tanık olarak gösterilebilir.
- ▼ Mahkeme, gösterilen tanıklardan bir kısmının tanıklığı ile ispat edilmek istenen husus hakkında yeter derecede bilgi edindiği takdirde, geri kalanların dinlenilmesina karar verilebilir.

- ∇ Milletvekilleri için → TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
- ∇ Bakanlar için → CUMHURBAŞKANI
- ∇ Davetiye gönderilmeden taraflarca hazır bulunduran tanık da dinlenir. Şu kadar ki, tanık listesi için kesin süre verildiği ve dinlenme gününün belirlendiği hallerde, liste verilmiş olsa dahi taraf, o duruşmada hazır bulundurursa tanıklar dinlenir.
- ∇ Davetiye'nin duruşma gününden en az bir hafta önce tebliğ edilmiş olması gerekir.
- ∇ **Kişisel nedenlerle tanıklıktan çekilme:**
  - İki taraftan birinin nişanlısı,
  - Evlilik bağı ortadan kalkmış olsa dahi iki taraftan birinin eşi,
  - Kendisi veya eşinin altsoy veya üstsoy (boğansa dahi eşinin kardeşi/ çocuğu)
  - Üçüncü derece de dahil olmak üzere kan veya kendisini oluşturan evlilik bağı ortadan kalkmış olsa dahi kayın hısımları,
  - Korumucu aile ve onların çocukları ile koruma altına alınan çocuk
- ∇ **Sır nedeniyle tanıklıktan çekilme:**
  - kanun gereği sır olarak korunması gereken bilgiler hakkında tanıklığına başvurulacak kimseler, bu hususlar hakkında tanıklıktan çekinebilirler.

- Avukatlık kanunu hükümlü saklı kalmak üzere sır sahibi tarafından sırrın açıklanmasına izin verildiği takdirde TANIKLIK İÇİN İZİN ALINMALI çekinmezle..
- ∇ **Menfaat ihlali nedeniyle tanıklıktan çekilme:**
  - Tanığın beyanı kendisine veya 248 inci maddede yazılı kimselerden birine doğrudan doğruya maddi bir zarar vererekse,
  - Tanığın beyanı kendisinin veya 248 inci maddede yazılı kimselerden birinin şeref veya itibarını ihlal edecek ya da ceza soruşturmasına veya kovuşturmasına sebep olacaksa,
  - Tanığın beyanı, meslek veya sanatına ait olan sırların ortaya çıkmasına sebebiyet vererekse.
- ∇ **Tanıklıktan çekilme hakkının istisnaları:**
  - Bir hukuki işlemin yapılması sırasında tanık olarak bulundurulmuş olan kimse o işlemin esası ve içeriği hakkında,
  - Aile bireylerinin doğum, ölüm veya evlenmelerinden kaynaklanan olaylar hakkında, aile bireyleri arasında, ailevi ilişkilerden kaynaklanan mali uyumsuzluklara ilişkin vakalar hakkında,
  - Taraflardan birinin hukuki selefî veya temsilcisi olarak kendisinin yaptığı işler hakkında tanıklıktan çekinilemez.

Tanık, kanuni bir sebep göstermeden tanıklıktan çekinir, yemin etmez veya göstermiş olduğu sebep mahkemece kabul edilmemesine rağmen tanıklık

yapılmaktan çekinirse beşyüz Türk lirasından beş bin Türk lirasına kadar disiplin para cezasına ve bu yüzden doğan giderleri ödemesine hükmedilerek, yemiden dinlenilmek üzere yargılama başka güne bırakılır.

Tanık kendisine sorulan sorulara cevap vermez veya yemin etmemekte direnirse o mahkemece **iki haftayı** geçmemek üzere disiplin hapsine mahkum edilir.

- **Yeminsiz dinlenecekler:**
  - Dinlendiği sırada onbeş yaşını bitirmemiş olanlar
  - Yeminin niteliğinin ve önemini kavrayacak derecede ayırt etme gücüne sahip olmayanlar

Tanık, bildiğini sözlü olarak açıklar ve sözü kesilmeden dinlenir. Dinlenilme sırasında, tanık, yazılı notlar kullanmaz. Şu kadar ki, tanık tarihleri ve rakamları tespit etmek veya bazı hususları açıklamak ya da hatırlayabilmek için yazılarına bakmak zorunda olduğunun hakime söyleyirse, hakim derhal yazılarına bakmasına veya belirleyeceği duruşmada yeniden dinlenmesine karar verebilir.

∞ İsticvap'ta yazılı notlara bakılması gerektiği talebinde bulunursa, bakılmasına izin verilmez ve duruşma başka güne bırakılır.

Tanık, sağır ve dilsiz olup okuma ve yazmayı biliyorsa, sorular kendisine yazılı olarak bildirilir, cevapları yazdırılır; okuma ve yazma bilmediği takdirde, hakim, kendisini işaret dilinden anlayan bilirkişi yardımıyla dinler.

BİLİRKİŞİ İNCELENMESİ

- Mahkeme, çözümü hukuk dışında, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hallerde, taraflardan birinin talebi üzerine yahut kendiliğinden, bilirkişinin oy ve görüşünün alınmasına karar verir.
- Hukuk öğrenimi görmüş kişiler, hukuk alını dışında ayrı bir uzmanlığa sahip olduğunu belgelenmediğiçe, bilirkişi olarak görevlendirilemez.

- Kanunların görüş bildirmekte yükümlü kıldığı kişi ve kurullara görevlendirildikleri konularda bilirkişi olarak öncelikle başvurulur. Ancak kamu görevlilerine, bağlı oldukları kurumlarda ilgili dava ve işlerde, bilirkişi olarak görev verilemez.

Geçerli bir özürlü olmaksızın mahkemeye yapılan davete uyup, tayin edilen gün ve saatte mahkemede hazır bulunmayan yahut mahkemeye gelip de yemin etmekten veya süresinde oy ve görüş bildirmekten kaçınan bilirkişiler hakkında, tanıklığa ilişkin disiplin hükümleri uygulanır.

Hakimler hakkındaki yasaklılık ve ret sebepleriyle ilgili kurallar, bilirkişiler bakımından da uygulanır. Ancak bilirkişinin, aynı davaya veya işte daha önceden tanık olarak dinlenmiş bulunması, bir ret sebebi teşkil etmez.

Ret talebi veya bilirkişinin kendisini reddetmesinin, ret sebebinin öğrenilmesinden itibaren en geç **bir hafta** içinde yapılması şarttır. Ret sebeplerinin ispatı için, yemin teklif olunamaz.

Bilirkişinin reddi talebinde kabule ilişkin kararlar kesindir. Redde ilişkin kararlara karşı ise ancak esas hakkındaki kararla birlikte kanun yoluna başvurulabilir. Bilirkişi raporunun hazırlanması için verilecek süre **üç ay** geçemez. Bilirkişinin talebi üzerine, kendisine görevlendiren mahkeme gerekçesini göstererek, süreyi üç ayı geçmemek üzere uzatabilir. Ancak basit yargılama usulüne tabi dava ve işlerde bu süreler iki ay olarak uygulanır.

- Bilgisine başvuru bilirkişi, kendisine tevdi olunan görevin, uzmanlık alanına girmediğini, inceleme konusu maddi vakaların açıklığa kavuşturulması ve tespiti için, uzman kimliği bulunan başka bir bilirkişi ile işbirliğine ihtiyacı olduğunu veya görevi kabullenememesini haklı kılacak mazeretini **bir hafta** içinde görevlendirmeyi yapan mahkemeye bildirir.
- Bilirkişi, incelemesini gerçekleştirebilmek için, bazı hususların önceden soruşturulması ve tespiti ile bazı kayıt ve belgelerin getirtilmesine ihtiyacı duyuyorsa, bunun sağlanması için **bir hafta** içinde kendisini görevlendiren mahkemeye bilgi verir ve talepte bulunur.

Taraflardan birinin bilgisine başvurulacağı hallerde, mahkemeye bilirkişiye taraflardan biri bulunmaksızın diğerinin dinlenemeyeceği hususu önceden hatırlatılır.

Taraflar, bilirkişi raporunun, kendilerine tebliği tarihinden itibaren **iki hafta** içinde, raporda eksik

gördükleri hususların, bilirkişiye tamamlatılmasını; belirsizlik gösteren hususlar hakkında ise bilirkişinin açıklama yapmasını sağlanmasını veya yeni bilirkişi atanmasını mahkemeden talep edebilirler. (+2 hafta ek süre verilebilir)

KEŞİF

- Keşif kararı, mahkemeye, sözlü yargılamaya kadar taraflardan birinin talebi üzerine veya resen alınır.
- Keşif konusu, büyükşehir belediye sınırları içerisinde ise inceleme, davaya bakan mahkeme tarafından da yerine getirilir.
- Keşif, taraflar hazır iseler huzurlarında, aksi takdirde yokluklarında yapılır.
- Mahkeme keşif sırasında tanık ve bilirkişi dinleyebilir.
- Keşif yapılmasına taraflardan birinin karşı koyması halinde, o kimse ispat yükü kendisine düşen taraf ise bu delilden vazgeçmiş; diğer taraf ise iddia edilen vakayı kabul etmiş sayılır.
- Üçüncü kişi tanıklıktan çekimne sebeplerine dayanarak keşfe katılma yükümlülüğünden kaçınabilir.
- Uyuşmazlığın çözümü bakımından zorunlu ve bilimsel verilere uygun olmak, ayrıca sağlık yönünden bir tehlike oluşturmamak şartıyla, herke, soy bağının tespiti amacıyla vücudundan kan veya doku alınmasına katılmak zorundadır.

UZMAN GÖRÜŞÜ

- Taraflar, dava konusu olayla ilgili olarak, uzmanından bilimsel mütalaa alabilirler. Sadece bu nedenle ayrıca süre istenemez.
- Uzman görüşü, yargılama giderinden sayılmaz.
- Uzman kişi çağrıldığı duruşmaya geçerli bir özürlü olmadan gelmezse, hazırlanmış olduğu rapor mahkemece değerlendirilmeye tabi tutulmaz.

HÜKÜM

- Zorunlu nedenlerle sadece hüküm sonucunun tefhim edildiği hallerde, gerekçeli kararın tefhim tarihinden başlayarak bir ay içinde gerekçeli kararın yazılması gerekir.
- Hüküm, gizli müzakere edilerek hazırlanır ve alenen tefhim olunur.
- Hükümü, yargılamanın sona erdiğinin bildirildiği duruşmada hazır buluna hakim veya hakimler verir. Bu şekilde hüküm verebilecek hakimlerin tamamı hazır bulunmadıkça hüküm hakkında görüşme yapılamaz.
- Toplu mahkemelerde hüküm hakkındaki müzakereyi mahkeme başkanı idare eder. Müzakere yapıldıktan sonra, bakan, müzakereye katılan en kıdemsiz üyeden başlayarak her üyenin ayrı ayrı oyunu alır ve en son kendi oyunu açıklar.
- Hüküm oy çokluğu ile de verilebilir.
- Hüküm, hükümü veren hakim, toplu mahkemelerde başkan veya hükme katılmış olan hakimlerden başkanın seçeceği bir üye tarafından yazılır.

- Hüküm sonucu tefhim edildikten sonra gerekçeli karar imzalanmadan, hakim ötür veya herhangi bir sebeple imzalayacak hale düşerse, yeni hakim, tefhim edilen hükme uygun olarak gerekçeli kararı bizzat yazarak imzalar. Toplu mahkemelerde böyle bir durumun gerçekleşmesi halinde, hüküm diğer hakimler tarafından imzalanır ve başkan veya en kıdemli hakim tarafından, hüküm altına diğer hakimin imza edememesinin sebebi yazılarak imza olunur.

- Hükümün yazılıp imza edildikten ve mahkeme mühürü ile mühürlendikten sonra, nüshaları yazı işleri müdürü tarafından taraflardan her birine makbuz karşılığında verilir ve bir nüshası da gecikmeksizin diğer tarafa tebliğ edilir. Hükümün bir nüshası da dosyasında saklanır.
- Taraflardan her birine verilen hüküm nüshası ilamdır.
- Tarafların elinde bulunan hüküm nüshalarının farklı olması halinde **karar kartonundaki** esas alınır.
- Taraflar, harcının ödenmiş olup olmamasına bakılmaksızın ilamı her zaman alabilirler.
- Hükümün kesinleştiği, ilamın altına veya arkasına yazılıp, tarih ve mahkeme mühürü konmak ve başkan veya hakim tarafından imzalanmak suretiyle belirlenir.

- Bir davaya ait şekli anlamda kesinleşmiş olan hükümün, diğer bir davada maddi anlamda kesin hüküm oluşturabilmesi için, her iki davanın taraflarının, dava sebeplerinin ve ilk davanın hüküm fıkrası ile ikinci davaya ait talep sonucunu aynı olması gerekir.

- Kesin hüküm, tarafların külli halefleri hakkında da geçerlidir.

- Mütessesil borçlulardan biri veya birkaçı ile alacaklı arasında yahut mütessesil alacaklılardan biri veya birkaçı ile borçlu arasında oluşan kesin hüküm, **diğerleri hakkında geçerli değildir.**

HÜKÜMÜN TASHİHİ

- Hükümdeki yazı ve hesap hataları ile diğer benzeri açık hatalar, mahkemece **resen** veya **taraflardan birinin talebi** üzerine düzeltilebilir.
- Hüküm tebliğ edilmişse hakim, tarafları dinlemeden hatayı düzeltemez.

HÜKÜMÜN TAVZİHİ

- Hüküm yeterince açık değilse veya icrasında tereddüt uyandırıyor yahut birbirine aykırı fıkralar içeriyorsa, icrası tamamlanmaya kadar **taraflardan her biri** hükümün açıklanmasını veya tereddüt ya da aykırılığın giderilmesini isteyebilir.

HÜKÜMÜN TAMAMLANMASI

- Taraflardan her biri, nihai kararın tebliğinden itibaren bir ay içinde, yargılamada ileri sürülmesine veya kendiliğinden hükme geçirilmesi gerekli olmasına rağmen hakkında tamamen veya kısmen karar verilmeyen hususlarda, ek karar verilmesini isteyebilir.

Tavzih veya tamamlama, dilekçeyle tarafların sayısı kadar nüsha eklemek suretiyle hükmü veren mahkemeden istenebilir. Dilekçenin bir nüshası, cevap süresi mahkemeye belirlenerek karşı tarafa tebliğ edilir.

Mahkeme, cevap verilmemiş olsa bile dosya üzerinde inceleme yaparak karar verir; ancak gerekli görürse iki tarafı sözlü açıklamalarını yapabilmeleri için davet edebilir.

FERAGAT

- Hüküm kesinleşinceye kadar yapılabilir.
- Kısmen veya tamamen yapılabilir.
- Karşı tarafın rızasına muhtaç değildir.
- Yazılı veya sözlü yapılabilir.
- Kayıtsız ve şartsız yapılır.
- Her davada yapılabilir.
- İrade fesadlı hallerine dayanılarak iptali istenebilir.
- İlk duruşmada feragat edilirse harcı $1/3'$ 'ü daha sonra gerçekleşirse $2/3'$ 'ü ödenir.

Delillerin toplanmasına ilişkin ara karara kadar gerçekleşirse vekalet ücretinin yarısı daha sonra gerçekleşirse tam vekalet ücreti ödenir.

- Sadece usul kurallarına aykırılık gerekçesi ile kanun yoluna götürülebilir.
- Vekilin vekaletnamesinde özel yetki aranır.

KABUL

- Hüküm kesinleşinceye kadar yapılabilir.
- Kısmen veya tamamen yapılabilir.
- Yazılı veya sözlü yapılabilir.
- Karşı tarafın rızasına bağlı değildir.
- Tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebileceği davalarda yapılabilir.
- İrade fesadlı hallerine dayanılarak iptali istenebilir.

- İlk duruşmada gerçekleşirse harcın $1/3'$ 'ü ödenir, daha sonra gerçekleşirse $2/3'$ ödenir.

Delillerin toplanmasına ilişkin ara karara kadar gerçekleşirse ise vekalet ücretinin yarısı, daha sonra gerçekleşirse tam vekalet ücreti ödenir.

- Sadece usul kurallarına aykırılık gerekçesi ile kanun yoluna götürülebilir.
- Vekilin vekaletnamesinde özel yetki aranır.

SULH

- Hüküm kesinleşinceye kadar yapılabilir.
- Kısmen veya tamamen yapılabilir.
- Mahkeme huzurunda yapılan bir sözleşmedir.
- Çift taraflı yapılabilir ve dolayısıyla karşı tarafın rızasına muhtaçtır.
- Kayda ve şartta bağlanabilir.

- Tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebileceği davalarda yapılabilir.
- İrade fesadlı ve aşırı yararlanama hallerine dayanılarak iptali istenebilir.
- İlk duruşmada gerçekleşirse harcın $1/3'$ 'ü, daha sonra gerçekleşirse $2/3'$ 'ü ödenir.

Delillerin toplanmasına ilişkin verilen ara karara kadar gerçekleşirse vekalet ücretinin yarısı, daha sonra gerçekleşirse tam vekalet ücreti ödenir.

- Usul kurallarına aykırılık nedeniyle kanun yollarına götürülebilir.

Feragat, kabul veya sulh hükmün verilmesinden sonra yapılmışsa, taraflarca kanun yoluna başvurulmuş olsa dahi, dosya kanun yolu incelemesine gönderilmez ve ilk derece mahkemesi veya bölge adliye mahkemesince feragat veya kabul doğrultusunda ek karar verilir.

Sulh, feragat veya kabul, dosyanın temyiz incelemesine gönderilmesinden sonra yapılmışsa, Yargıtay temyiz incelemesi yapmaksızın dosyayı feragat veya kabul hususunda ek karar vermek üzere hükmü veren mahkemeye gönderir.

Feragat, kabul ve sulh kesin hüküm gibi sonuç doğurur.

Feragat veya kabul beyanında bulunan taraf, davada aleyhine hüküm verilmiş gibi yargılama giderini ödemeye mahkum edilir.

Dava konusunun dışında kalan hususlar da sulhün kapsamına dahil edilebilir.

BASİT YARGLAMA

Basit yargılama usulü, kanunlarda açıkça belirtilenler dışında aşağıdaki durumlarda uygulanır:

- * Sulh hukuk mahkemelerinin görevine giren dava ve işler
- * Doğrudan dosya üzerinden karar vermek konusunda mahkemeye takdir hakkı tanıdığı dava ve işler
- * İhtiyati tedbir, ihtiyati haciz, delil tespiti gibi geçici hukuki koruma talepleri ile deniz raporlarının alınması, dispeççi atanması talepleri ve bunlara karşı yapılacak olan itirazlar
- * Her çeşit nafaka davaları ile velayet ve vesayete ilişkin dava ve işler
- * Hizmet ilişkisinden doğan davalar
- * Konkordato ve sermaye şirketleri veya kooperatiflerin uzlaşma suretiyle yeniden yapılandırılmasına ilişkin açılacak davalar
- * Tahkim hükümlerine göre, mahkemenin görev alanına giren dava ve işler

Cevap süresi, dava dilekçesinin davalıya tebliğinden itibaren **iki haftadır.** (cevap süresinin bitiminden itibaren +2 hafta ek süre)

İddianın genişletilmesi veya değiştirilmesi yasağı dava açılmasıyla; savunmanın genişletilmesi veya değiştirilmesi yasağı cevap dilekçesinin mahkemeye verilmesiyle başlar.

Basit yargılamada ön inceleme: İlk duruşmada dava şartları, ilk itirazlar ve hak düşürücü süre ve zamanlaşımını inceler.

Mahkeme, tarafların dinlenmesi, delillerin incelenmesi ve tahkikat işlemlerinin yapılmasını yukarıdaki fıkrada belirtilen duruşma harfî, iki duruşmada tamamlar. Duruşmalar arasındaki süre **bir aydan az** olamaz.

Basit yargılama usulüne tabi davalarda, işlemden kaldırılmasına karar verilmiş olan dosya, yenilmesinden sonra takip edilmez.

Gereğelli karar, hükmün tevfiminden itibaren **bir ay** içinde yazılmalıdır.

YARGLAMA GİDERLERİ

Yargılama giderleri şunlardır:

- Başvurma, karar ve ilam harçları,
- Dava nedeniyle yapılan tebliğ ve posta giderleri,
- Dosya ve sair evrak giderleri,
- Geçici hukuki koruma tedbirleri ve protesto, ihbar, ihtarname ve vekaletname düzenlenmesine ilişkin giderler,
- Keşif giderleri,
- Tanık ile bilirkişiye ödenen ücret ve giderler,
- Resmî dairelerden alınan belgeler için ödenen harç, vergi, ücret ve sair giderler,
- Vekil ile takip edilmeyen davalarda tarafların hazır buldukları günlere ait gündelik, seyahat ve konaklama giderlerine karşılık hakimın takdir edeceği miktar; vekil

bulduğu halde mahkemece bizzat

dinlenmek, istivap olunmak veya yemin etmek üzere çağrılan taraf için takdir edilecek gündelik, yol ve konaklama giderleri,

- Vekille takip edilen davalarda kanun gereğince takdir olunacak vekalet ücreti,
- Yargılama sırasında yapılan diğer giderler.

Taraflardan her biri ikamesini talep ettiği delil için mahkemece belirlenen avansı, verilen kesin süre içinde yatırmak zorundadır. Taraflar birlikte aynı delilin ikamesini talep etmişlerse gereken gideri yarı yarıya avans olarak öderler.

Tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edemeyeceği dava ve işlerde, hakim taraftan resen başvuru deliller için gereken giderlerin, **bir haftalık süre içinde** taraflardan birisi ve belirtilecek oranda her ikisi tarafından ödenmesine karar verilir.

Kanunda yazılı haller dışında, yargılama giderlerinin, aleyhine hüküm verilen taraftan alınmasına karar verilir.

Davada iki taraftan her biri kısmen haklı çıkarsa, mahkeme, yargılama giderlerini tarafların haklılık oranlarına göre paylaşır.

Aleyhine hüküm verilenler birden fazla ise mahkeme yargılama giderlerini, bunlar arasında paylaşabileceği gibi, mütessesilen sorumlu tutulmalarına da karar verebilir.

Gereksiz yere davanın uzamasına veya gider yapılmasına sebebiyet vermiş olan taraf, davada lehine karar verilmiş olsa bile, **karar ve ilam harcı dışında** kalan yargılama giderlerinin tamamını veya bir kısmını ödemeye mahkum edilir.

Feri müdahil olarak davada yer alan kimse, yanında katıldığı taraf haksız çıkarsa, yalnızca ferî müdahale giderlerinden sorumlu tutulur, aksi halde bu giderler diğer tarafa yükletilir. Ancak, hüküm üçüncü kişinin katıldığı taraf lehine verilmiş olsa bile, lehine hükümlenen tarafın hal ve davranışı, üçüncü kişinin davaya katılmasını gerektirmişse müdahale giderinin tamamı veya bir kısmı, lehine hüküm verilen tarafa yükletilebilir.

Kötüniyeti davalı veya hiçbir hakkı olmadığı halde dava açan taraf, yargılama giderlerinden başka, diğer tarafın vekiliyle aralarında kararlaştırılan vekalet ücretinin tamamını veya bir kısmını ödemeye mahkum edilebilir.

Vekil ile takip edilen davalarda mahkemece, kanuna göre takdir olunacak vekalet ücreti, taraf lehine hükmedilir.

- Davanın açılmamış sayılmasına karar verilen hallerde yargılama giderleri davacıya yükletilir.

Hükümün kesinleşmesinden sonra mahkeme kendiliğinden, Yatırılan avansın kullanılanmayan kısmının iadesine karar verir.

ADLI YARDIM

► Kamuya yararlı dernek ve vakıflar, iddia ve savunmalarında haklı görüldükleri ve mali açıdan zor duruma düşmeden gerekli giderleri kısmen veya tamamen ödeyemeyecek durumda oldukları takdirde adli yardımdan yararlanabilirler.

► Adli yardım kararı, ilgiliye aşağıdaki hususları sağlar:

- Yapılacak tüm yargılama ve takip giderlerinden geçici olarak muafiyet
- Yargılama ve takip giderleri için teminat göstermekten muafiyet
- Dava ve icra takibi sırasında yapılması gereken tüm giderlerin devlet tarafından avans olarak ödemesi
- Davanın avukat ile takibi gerekiyorsa, ücreti sonradan ödemek üzere bir avukat temini

► Adli yardım hükmün kesinleşmesine kadar devam eder.

► Adli yardım, asıl talep veya işin karara bağlanacağı mahkemeden; icra ve iflas takiplerinden ise takibin yapılacağı yerdeki icra mahkemesinden istenir.

► Adli yardım talebine ilişkin evrak, her türlü harç ve vergiden muafır.

► Mahkeme, adli yardım talebi hakkında duruşma yapmaksızın karar verebilir. Ancak,

talep halinde inceleme duruşmalı olarak yapılır.

► Adli yardım talebinin reddine ilişkin kararlara karşı, tebliğinden itibaren **bir hafta** içinde kararı veren mahkemeye dilekçe vermek suretiyle **itiraz** edilebilir. İtiraz incelemesinde verilen karar kesindir.

► Adli yardım, daha önce yapılan yargılama giderlerini kapsamaz.

► Adli yardım kararından dolayı ertelenen tüm yargılama giderleri ile devletçe ödenen avanslar dava veya takip sonunda haksız çıkan kişiden tahsil olunur. Adli yardımdan yararlanan kişinin haksız çıkması halinde, uygun görülürse yargılama giderlerinin **en çok bir yıl içinde aylık eşit taksitler halinde** ödenmesine karar verilebilir.

KANUN YOLLARI

İSTİNAF

İlk derece mahkemelerinin aşağıdaki kararlarına karşı istinaf yoluna başvurulabilir:

- Nihai kararlar,
- İhtiyati haciz ve ihtiyati tedbir taleplerinin reddi kararları, karşı tarafın yüzüne karşı verilen ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz kararları, karşı tarafın yokluğunda verilen ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz kararlarına karşı yapılan itiraz üzerine verilen kararlar,
- Miktar veya değeri 8.000 Türk lirasını geçmeyen malvarlığı davalarına ilişkin kararlar kesindir. **Ancak manevi tazminat davalarında verilen kararlara karşı, miktar veya değere bakılmaksızın istinaf yoluna başvurulabilir.**
- Alacağın bir kısmının dava edilmiş olması durumunda 8.000 Türk liralık kesimlik sınırı alacağın tamamına göre belirlenir.
- Alacağın tamamının dava edilmiş olması durumunda, kararda asıl talebinin kabul edilme-yen bölümü 8.000 Türk lirasını geçmeyen taraf, istinaf yoluna başvuramaz.

İstinaf dilekçesi, kararın verilen mahkemeye veya başka bir yer mahkemesine verilebilir.

Dosya, kararı veren mahkemeye, istinaf dilekçesinde gösterilen daire ile bağlı kalınmaksızın, ilgili bölge adliye mahkemesine gönderilir.

İstinaf dilekçesi verilirken, harcin hiç ödenmediği veya eksik ödenmiş olduğu sonradan anlaşılırsa, kararı veren

mahkeme tarafından **bir haftalık** kesin süre içinde tamamlanması, aksi halde başvurudan vazgeçmiş sayılacağı hususu başvurana yazılı olarak bildirilir.

İstinaf yoluna başvuru süresi **iki haftadır**.

İstinaf dilekçesi, kanuni süre geçtikten sonra verilir veya kesin olan bir karara ilişkin olursa, kararı veren mahkeme istinaf dilekçesinin reddine karar verir ve 344 üncü maddeye göre yatırılan gıderden karşılanmak suretiyle ret kararını kendiliğinden ilgilieye tebliğ eder. Bu ret kararına karşı tebliği tarihinden itibaren bir hafta içinde istinaf yoluna başvurulabilir.

İstinaf dilekçesinin verilmesi ile, karşı taraf, tebliğden itibaren **iki hafta** içinde cevap dilekçesini kararı veren mahkemeye veya bu mahkemeye gönderilmek üzere başka bir yer mahkemesine verebilir.

İstinaf dilekçesi kendisine tebliğ edilen taraf, başvurma hakkı bulunmasa veya başvuru süresini geçirmiş olsa bile, vereceği cevap dilekçesi ile istinaf yoluna başvurabilir. İstinaf yoluna asıl başvuran taraf, buna karşı **iki hafta** içinde cevap verebilir.

- İstinaf yoluna başvuran, u talebinde feragat eder veya talebi bölge adliye mahkemesi tarafından esasa girilmeden reddedilirse, katılma yolu ile başvuranın talebi de reddedilir.

Taraflar, ilamin kendilerine **tebliğinden önce**, istinaf yoluna başvurma hakkından feragat edemez.

İstinaf yoluna başvurma, kararın icrasını durdurmaz

- Nafaka kararlarına karşı icranın geri bırakılması uygulanmaz.

- Kişiler hukuku, aile hukuku, taşınmaz mal ile ilgili aynı haklara ilişkin kararlar kesinleşmedikçe yerine getirilemez.

Bölge adliye mahkemesinin esası incelemeden, duruşma yapmadan kesin karar verdiği haller:

- Davaya bakması yasak olan hakimnin karar vermiş olması
- İleri sürülen haklı ret talebin rağmen reddedilen hakimnin davaya bakmış olması
- Mahkemenin görevli ve yetkili olmasına rağmen görevsizlik veya yetkisizlik kararı vermiş olması veya mahkemenin görevli ya da yetkili olmamasına rağmen davaya bakmış olması
- Diğer dava şartlarına aykırılık bulunması
- Mahkemeye usule aykırı olarak davanın veya karşı davanın açılmamış sayılmasına, davaların birleştirilmesine veya ayırılmasına, karar verilmiş olması
- Mahkemeye, uyusmazlığın çözümünde etkili olabilecek ölçüde önemli delillerin toplanmamış veya değerlendirilmemiş olması ya da talebin önemli bir kısmı hakkında karar verilmemiş olması

Aşağıdaki durumlarda esasıyla ilgili olarak duruşma yapmadan kesin karar vereceği haller:

- İncelenen mahkeme kararının usul veya esas yönünden hukuka uygun olduğu anlaşıldığı takdirde başvurunun esastan reddine
- Yargılamada eksiklik bulunmamakla beraber, kanunun olaya uygulanmasında hata edilip de

- yeniden yargılama yapılmasına ihtiyaç duyulmadığı takdirde veya kararın gerekçesinde hata edilmiş ise düzelterek yeniden esas hakkında
- Yargılamada bulunan eksiklikler duruşma yapılmaksızın tamamlanacak nitelikte ise bunların tamamlanmasından sonra başvurunun esasın reddine veya yeniden esas hakkında duruşma yapılmadan karar verilir.

İnceleme, istinaf dilekçesinde belirtilen sebeplerle sınırlı olarak yapılır.

Bölge adliye mahkemesinde yapılamayacak işlemler:

- Karşı dava açılmaz,
- Davaya müdahale talebinde bulunulamaz,
- Dava ıslah edilemez (bozmadan sonra tahkikat olursa ıslah edilebilir.)
- 166ncı maddenin birinci fıkrası hükmü saklı kalmak üzere davaların birleştirilmesi istenemez,
- Bölge adliye mahkemesince resen göz önünde tutulacaklar dışında, ilk derece mahkemesinde ileri sürülme yen iddia ve savunmalar dinlenmez,
- Yeni delillere dayanılmaz.
- Bam için yetki sözleşmesi yapılamaz.
- İlk derece mahkemesinde usulüne uygun olarak gösterildiği halde incelemeden reddedilen veya mücbir bir sebeple gösterilmesine olanak bulunmayan deliller bölge adliye mahkemesince incelenebilir.

Duruşmalı olarak incelenen işlerde taraflara çıkartılan davetiyelerde, yapılacak tahkikatla ilgili olarak bölge adliye mahkemesince belirlenen gideri **iki haftadan** az olmamak üzere verilecek kesin süre içinde avans olarak yatırması gerektiği açıkça belirtilir.

İstinaf incelemesi kararı sonucunda, **temyizi kabul olmayan kararlar, ilk derece mahkemesi tarafından; temyizi kabul olan kararlar ise bölge adliye mahkemesi tarafından resen** tebliğe çıkarılır.

Aksine hüküm bulunmayan hallerde, ilk derece mahkemesinde uygulanan yargılama usulü bölge adliye mahkemesinde de uygulanır.

TEMYİZ

✳ Bölge adliye mahkemesi hukuk dairelerinden verilen temyizi kabul nihai kararlar ile hakem kararlarının iptali talebi üzerine verilen kararlara karşı **tebliğ tarihinden itibaren iki hafta** içinde temyiz yoluna başvurulabilir.

Temyiz edilemeyen kararlar:

- miktar veya değeri 107.090 Türk lirasını geçmeyen davalara ilişkin kararlar,
- kira ilişkisinden doğan ve miktar ve değeri itibarıyla temyiz edilebilen alacak davaları ile kira ilişkisinden doğan diğer davalardan üç aylık kira tutarı temyiz sınırının üzerinden olanlar hariç olmak üzere 4 üncü maddede gösterilen davalar ile kat mülkiyeti kanunundan doğup taşınmazın ayırma ilişkin

olan davalar hariç özel kanunlarda sulh hukuk mahkemesinin görevine girdiği belirtilen davalarla ilgili kararlar,

- yargı çevresi içinde bulunan ilk derece mahkemelerinin görev ve yetkisi hakkında verilen kararlar ile yargı yeri belirlenmesine ilişkin kararlar,

- çekişmesiz yargı işlerinde verilen kararlar,
- soy bağına ilişkin sonuçlar doğuran davalar hariç olmak üzere, nüfus kayıtlarının düzeltilmesine ilişkin davalarla ilgili kararlar,
- yargı çevresi içindeki ilk derece mahkemeleri hakimlerinin davayı görmeye hukuki veya fiili engellerinin çıkması halinde davanın o yargı çevresi içindeki başka bir mahkemeye nakline ilişkin kararlar,
- gecici hukuki korumalar hakkında verilen kararlar.

Temyiz dilekçesi, kararı veren bölge adliye mahkemesi hukuk dairesine veya yargıtayın bozması üzerine hüküm veren ilk derece mahkemesine yahut temyiz edenin bulunduğu yer bölge adliye mahkemesi hukuk dairesine veya ilk derece mahkemesine verilebilir.

Temyiz, kararın icrasını durdurmaz. Nafaka kararlarında icranın geri bırakılmasına karar verilemez. Kişiler hukuk, aile hukuk ve taşınmaz mal ile ilgili aynı haklara ilişkin kararlar kesinleşmedikçe yerine getirilemez.

Yargıtay, **tarafların ileri sürdüğüleri temyiz sebepleriyle bağlı olmayıp**, kanunun açık hükmüne aykırı görüldüğü diğer hususları da inceleyebilir.

Yargıtay temyiz incelemesini dosya üzerinden yapar, ancak tarafların talebi üzerine duruşmalı yapılmasına karar verilerek, taraflara usulen davetiye gönderilir. Tebliğ tarihi ile duruşma günü arasında **en az iki hafta** bulunması gerekir, taraflar gelmişlerse bu süre aranmaz.

Tebliğât gideri verilmemişse duruşma talebi dikkate alınmaz.

Duruşma giderinin eksik ödenmiş olduğu anlaşılırsa, dairesinin başkanı tarafından verilecek **bir haftalık** kesin süre içinde tamamlanması gerekir.

Verilen süre içinde giderler tamamlanmadığı takdirde, Yargıtay incelemesini dosya üzerinden yapar.

Duruşma günü kararı verilemeyen işlerin **en geç bir ay** içinde karara bağlanması zorunludur.

Yargıtay, aşağıda belirtilen sebeplerden dolayı gerekçe göstererek temyiz olunan kararları kısmen veya tamamen bozar:

- hukukun veya taraflar arasındaki sözleşmenin yanlış uygulanmış olması
- dava şartlarına aykırılık bulunması
- taraflardan birinin davasını ispat için dayandığı delillerin kanuni bir sebep olmaksızın kabul edilmemesi
- karara etki eden yargılama hatası veya eksiklikleri bulunması

♣ Yargıtay'ın bozma veya onama kararını **Yazı işleri müdürü** tebliğ eder.

YARGILAMANIN İADESİ/ YENİLENMESİ

Yargılamanın iadesi, kesin olarak verilen veya kesinleşmiş olan hükümlere karşı istenebilir.

Yargılamanın iadesi sebepleri:

- ▶ mahkemenin kanuna uygun olarak teşekkül etmemiş olması
- ▶ davaya bakması yasak olan yahut hakkındaki ret talebi, mercince kesin olarak kabul edilen hakimin karar vermiş veya karara katılmış bulunması
- ▶ vekil veya temsilci olmayan kimselerin huzuruyla davanın görülmüş ve karara bağlanmış olması
- ▶ yargılama sırasında, aleyhine hüküm verilen tarafın elinde olmayan nedenlerle elde edilemeyen bir belgenin, kararın verilmesinden sonra ele geçirilmiş olması, karara esas alınan senedin sahteliğine karar verilmiş veya senedin sahte olduğunun mahkeme veya resmi makam önünde ikrar edilmiş olması
- ▶ ifadesi karar esas alınan tanığın, karardan sonra yalan tanıklık yaptığının sabit olması
- ▶ bilirkişi veya tercümanın hükme esas alınan husus hakkında kasten gerçeğe aykırı beyanda bulunduğu sabit olması

▶ **lehine** karar verilen tarafın, karara esas alınan yemini yalan yere ettiğinin, ikrar veya yazılı delille sabit olması

▶ bir dava sonunda verilen hükmün, kesinleşmiş başka bir hükümle ortadan kalkmış olması

▶ lehine karar verilen tarafın, karar tesir eden hilleli bir davranışta bulunması olması

▶ bir dava sonunda verilen hükmün kesinleşmesinden sonra tarafları, konusu ve sebebi aynı olan ikinci davada, önceki aykırı bir hüküm verilmiş ve bu hükmün de kesinleşmiş olması

▶ kararın, insan haklarını ve ana hürriyetleri korumaya dair sözleşmenin veya eki protokollerin ihlali suretiyle verildiğinin, Avrupa insan hakları mahkemesinin kesinleşmiş kararıyla tespit edilmiş olması veya karar aleyhine Avrupa insan hakları mahkemesine yapılan başvuru hakkında dostane çözüm ya da tek taraflı deklarasyon sonucunda düşünme kararı verilmesi

yargılamanın yenilenmesi süresi: **3 ay / en geç 10 yıl**

♣ Yargılamanın yenilenmesi hükmün icrasını durdurmaz. (teminatla durdurulması kararı verilebilir)

♣ Yargılamanın iadesi talebini içeren dilekçe, kararı veren mahkemece istenir. (teminat istenebilir)

